

ΧΑΡΗΣ ΠΑΤΡΙΝΟΣ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Ο υπεύθυνος εκπαιδευτικής πολιτικής στις περιοχές της Ευρώπης και της Κεντρικής Ασίας για την Παγκόσμια Τράπεζα μιλάει στο «Βήμα»

«Η επένδυση στους νέους να ξεκινά από την προσχολική ηλικία»

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΗ ΜΑΡΝΥ ΠΑΠΑΜΑΤΘΑΙΟΥ

«Κάντε τα βασικά σωστά» λέει εμφατικά ο υπεύθυνος εκπαιδευτικής πολιτικής στις περιοχές της Ευρώπης και της Κεντρικής Ασίας για την Παγκόσμια Τράπεζα **Χάρης Πατρινός**. Ο κ. Πατρινός απάντησε με χαρά στο αίτημα του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE) να έρθει στην Ελλάδα και να μιλήσει περί ανάπτυξης και εκπαίδευσης, και εκεί τον συνάντησε «Το Βήμα». Όπως είναι φυσικό, μια τέτοια ευκαιρία δεν την αφήνεις, οπότε το δημοσιογραφικό «μπλοκάκι» γέμισε σε λίγα λεπτά: Πώς εκπαιδεύουμε τους νέους σε μια εποχή που οι νέες τεχνολογίες «καταβροχθίζουν»; Πώς μπορούν οι ίδιοι αλλά και η κοινωνία γύρω τους να πετύχουν τις «υψηλότερες αποδόσεις»; Και τελικά ποια είναι τα «βασικά»;

Επένδυση στους νέους. Πώς γίνεται πράξη;

«Η επένδυση σε ανθρώπους ξεκινάει από νωρίς. Η ανάπτυξη των παιδιών εξαρτάται από τη σωστή επένδυση την κατάλληλη στιγμή. Και ίσως η καλύτερη στιγμή για να επενδύσουμε στην υγιή ανάπτυξη των παιδιών είναι η γέννηση – και μάλιστα με αντίστοιχες “επενδύσεις” στην ευημερία των γυναικών. Τα στοιχεία που υπάρχουν είναι ισχυρά και δείχνουν ότι οι πρώιμες επενδύσεις στην υγεία, στη διατροφή και στην προσχολική ηλικία οδηγούν σε υγιή παιδιά, έτοιμα να ξεκινήσουν το δημοτικό σχολείο εγκαίρως και να μάθουν. Οι πρώιμες επενδύσεις άλλωστε συμβάλλουν στη μείωση του χάσματος μεταξύ των ατόμων που γεννιούνται με κοινωνικοοικονομικά μειονεκτήματα και εκείνων που ξεκινούν τη ζωή με υψηλό κοινωνικοοικονομικό στάτους. Τι εννοώ; Οι επενδύσεις στην παιδική ηλικία είναι αποδεδειγμένο ότι αποδίδουν. Τα προγράμματα προσχολικής ποιότητας βοηθούν τα παιδιά να αναπτύξουν βλαβωμένες κοινωνικές δεξιότητες, οι οποίες θα τους επιτρέψουν μετά να αλληλεπιδρούν με τους άλλους και να μαθαίνουν. Το να επενδύουμε σε εκείνη την πρώτη περίοδο της ζωής των παιδιών προάγει επίσης την καλύτερη απόδοση στο δημοτικό σχολείο, που είναι κρίσιμη για την οικοδόμηση των θεμελίων για τις

πρώιμες δεξιότητες ανάγνωσης. Δημιουργεί ικανότητες μάθησης που επιτρέπουν στα παιδιά να εξελιχθούν σε διά βίου εκπαιδευόμενους πολίτες. Τα επόμενα οφέλη; Καλύτεροι βαθμοί, επιτυχημένη αποφοίτηση από το σχολείο, εγγραφή στα πανεπιστήμια, μια γρήγορη απασχόληση και τελικά υψηλότερα κέρδη. Αυτά τα οφέλη έχουν τεκμηριωθεί σε όλον τον κόσμο από πολλούς, συμπεριλαμβανομένου του βραβευμένου με Νομπελ οικονομολόγου James Heckman».

Πώς «κτιάζεται» σήμερα ένα επιτυχημένο σύστημα ανώτατης εκπαίδευσης;

«Δεδομένου ότι το εκπαιδευτικό σύστημα είναι “διαδοχικό” – με την έννοια ότι κάποιος χρειάζεται πρωτοβάθμια εκπαίδευση πριν από τη δευτεροβάθμια και δευτεροβάθμια πριν από την τριτοβάθμια, τότε η ποιότητα του συστήματος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης εξαρτάται από την ποιότητα των αποφοίτων του σχολείου.

Ενώ οι εγγραφές φοιτητών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση παγκοσμίως έχουν τριπλασιαστεί από τη δεκαετία του '70, τα συνολικά οφέλη για τα άτομα και την κοινωνία από την επένδυση στην εκπαίδευση δεν έχουν αλλάξει τις τελευταίες πέντε δεκαετίες. Έχουν αλλάξει όμως, για να χρησιμοποιήσουμε οικονομικούς όρους, τα “ιδιωτικά οφέλη” από την καλή τριτοβάθμια εκπαίδευση (τα οφέλη για το άτομο), τα οποία έχουν αυξηθεί περισσότερο από τις αποδόσεις σε οποιοδήποτε άλλο επίπεδο εκπαίδευσης.

Οι κυβερνήσεις σίγουρα αναγνωρίζουν την αξία της εκπαίδευσης και συνεπώς ξοδεύουν σημαντικό μέρος του κρατικού προϋπολογισμού, συμπεριλαμβανομένης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Στην πραγματικότητα, οι δαπάνες για την τριτοβάθμια εκπαίδευση αντιπροσωπεύουν συνήθως το 22% του κρατικού προϋπολογισμού στην Ευρώπη.

Δεδομένου ότι η περαιτέρω επέκταση της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης φαίνεται πολύ χρήσιμη για το άτομο, οι κυβερνήσεις πρέπει να βρουν τρόπους για να καταστήσουν τη χρηματοδότηση πιο εύκολη – και με τρόπο που να προάγει την ισότητα και την κοινωνική βιωσιμότητα. Να έχει δηλαδή πρόσβαση ο απλός όσο μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού γίνεται.

«Τα επιτυχημένα συστήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης χρησιμοποιούν συνήθως ανεξάρτητους μηχανισμούς για να διασφαλίσουν την ποιότητα» τονίζει ο Χάρης Πατρινός

Πολύ σημαντικό όμως είναι να βελτωθεί η αποτελεσματικότητα και να υπάρχει ισότητα στα εκπαιδευτικά συστήματα. Το κόστος της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αυξάνεται και οι καλύτερα σχεδιασμένες πολιτικές μπορούν να δημιουργήσουν κίνητρα τόσο για τα σχολεία όσο και για τους σπουδαστές για να επιτύχουν καλά αποτελέσματα. Εδώ ίσως χρειάζονται καινοτόμα προγράμματα που να συνδυάζουν μορφές χρηματοδότησης. Για να αποκομίσουν τα οφέλη της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, βέβαια, οι σπουδαστές πρέπει να αποφοιτήσουν από τις σπουδές τους εγκαίρως!».

Η Ελλάδα πρόσφατα κατήργησε την ανώτατη τεχνολογική εκπαίδευση, τα ΤΕΙ. Ποιες είναι οι τάσεις για αυτήν τη βαθμίδα στον υπόλοιπο κόσμο;

«Ενας καλός χρόνος για επενδύσεις στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι όταν η οικονομία αναπτύσσεται. Είναι επίσης αλήθεια ότι ένας καλός χρόνος για επενδύσεις είναι όταν η οικονομία δεν αυξάνεται! Αυτός είναι ο μη κυκλικός χαρακτήρας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Σε καλές εποχές, οι αποδόσεις είναι υψηλές. Σε δύσκολες στιγμές, το κόστος για επιλογές που θα σου δώσουν ευκαιρίες είναι χαμηλό, οπότε και πάλι οι αποδόσεις μπορούν να είναι υψηλές».

Ποιες είναι οι δεξιότητες που πρέπει να έχουν στις κοινωνίες του μέλλοντος οι νέοι μας;

«Καθώς οι οικονομίες ωριμάζουν και το επίπεδο της σχολικής εκπαίδευσης αυξάνεται, το επίπεδο δεξιοτήτων που απαιτείται αλλάζει. Με την πάροδο του χρόνου, η ζήτηση για “γνωστικές” δεξιότητες (ικανότητες δηλαδή που βασίζονται στον εγκέφαλο, το πώς πρέπει να εκτελέσουμε ένα καθήκον, πώς μαθαίνουμε, θυμόμαστε και επιλύουμε προβλήματα) έχει αυξηθεί. Όπως και η ζήτηση για μη συνήθεις δεξιότητες, ενώ η ζήτηση για συνήθεις και λιγότερο εξειδικευμένες θέσεις εργασίας έχει μειωθεί παγκοσμίως, ειδικά σε χώρες υψηλού εισοδήματος. Γενικά, υπάρχει ανάγκη για υψηλότερα επίπεδα εκπαίδευσης, αλλά ακόμη μεγαλύτερη ποιότητα. Πρέπει να εξασφαλίσουμε ότι οι περισσότεροι σπουδαστές πληρούν τις βασικές ελάχιστες ικανότητες όπως μετριούνται στις τυποποιημένες αξιολογήσεις που διεξάγει ο ΟΟΣΑ. Επιπλέον, οι νέοι θα πρέπει να κατακτήσουν νέες κοινωνικές - συναισθηματικά ώριμες δεξιότητες: την ικανότητα να λειτουργείς σε μια ομάδα, να διαχειρίζεσαι προβλήματα, να λύνεις κρίσεις, να επικοινωνείς σωστά. Και δεδομένου ότι στο μέλλον θα αλλάξουμε πολλά επαγγέλματα και θέσεις εργασίας, τότε είναι προφανές ότι πρέπει να έχουμε τέτοιες δεξιότητες».